

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ФАКУЛТЕТ ЗА ОБРАЗОВНИ НАУКИ

ВОСПИТАНИЕ
списание за образовна теорија и практика

Штип, 2012/2013

ВОСПИТАНИЕ
списание за образовна теорија и практика
год.8, број 12
2012/2013 год.

За издавачот:

проф. д-р Никола Смилков, декан

Издавачки совет:

проф. д-р Саша Митрев
проф. д-р Блажо Боев
проф. д-р Емилија Јаневиќ-Ивановска
доц. д-р Кирил Барбареев

Уредувачки одбор – Editorial Board:

проф. д-р Блаже Китанов
проф. д-р Емилија Петрова-Ѓорѓева
проф. д-р Соња Петровска
проф. д-р Ленче Милошева
проф. д-р Снежана Ставрева-Веселиновска
асис. м-р Трајче Стојанов

Уредник – Managing editor:

асис. м-р Трајче Стојанов

Одговорен уредник – Editor in Chief:

проф. д-р Емилија Петрова – Ѓорѓева

Јазично уредување – Language Editor:

Даница Гавриловска-Атанасовска (македонски јазик)
м-р Снежана Кирова (англиски јазик)

Техничко уредување – Technical Editing:

Славе Димитров
Благој Михов

Рецензенти:

проф. д-р Мирослава Николоска
проф. д-р Татјана Атанасова
проф. д-р Виолета Николовска
доц. д-р Борче Костов
доц. д-р Драгор Заревски
проф. д-р Снежана Мирасчиева

проф. д-р Кирил Цацков
проф. д-р Соња Петровска
проф. д-р Ленче Милошева
проф. д-р Снежана Ставрева-
Веселиновска
проф. д-р Емилија Петрова-Ѓорѓева
асис. м-р Трајче Стојанов

Редакција и администрација – Editorial Office:

Билјана Јорданов
Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип
Факултет за образовни науки
ул. „Крсте Мисирков“ бб
п.фах 201, 2000 Штип,
Р. Македонија
e-mail: vospitanie@ugd.edu.mk
++389 32 550 500

СОДРЖИНА

д-р Снежана Јованова-Митковска Метод на случај	7
д-р Деспина Сивевска Интерперсоналните односи како индикатори за педагошката клима во училиштето и одделението	19
д-р Емилија Петрова-Ѓорѓева, м-р Снежана Кирова Дилеми по прашањето дали работното и политехничкото воспитание претставуваат наставен предмет или принцип	29
м-р Драгана Кузмановска, м-р Блијана Петковска, Нада Арсова, Весна Ничева Учебникот како наставно средство и извор на знаење	39
м-р Ирена Китанова Прераскажувањето и раскажувањето како форми на усно изразување	45
м-р Кире Филов Св. Климент Охридски – апостол на словенското просветно дело	53
м-р Снежана Кирова, м-р Јане Јованов Преглед на потеклото на имињата на деновите во неделата	61
м-р Ленче Насев Уметност, култура и музичко образование	71
д-р Ленче Милошева Когницијата и теоријата за умот кај деца со нарушувања од аутистичен спектар	75

д-р Владо Петровски, д-р Снежана Мирасчиева Мултукултурализмот во образовниот систем на Р. Македонија	93
д-р Снежана Мирасчиева За една нова концепциска платформа на наставата во насока на зголемена ефикасност и продуктивност	101
д-р Соња Петровска Кооперативното учење во функција на хуманизација на воспитно-образовната работа	111
д-р Снежана Ставрева-Веселиновска Повторно поврзување на детскиот свет со светот на природата	121
м-р Весна Коцева Филмот како дополнително наставно средство во процесот на усвојување на немајчиниот јазик	133
м-р Даниела Коцева, д-р Владо Петровски Образовната политика и осврт кон разликите во образовните постигнувања по етничка основа во Република Македонија	141
д-р Зоран Здравев, м-р Силвана Жежова, м-р Ѓорѓи Димов Имплементација на е-учење на УГД – научените лекции	149

УДК 37.091.33-028.22
УДК 37.018.556-028.22

м-р Весна Коцева
Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип
Филолошки факултет

Стручен труд
(Professional paper)

ФИЛМОТ КАКО ДОПОЛНИТЕЛНО НАСТАВНО СРЕДСТВО ВО ПРОЦЕСОТ НА УСВОЈУВАЊЕ НА НЕМАЈЧИНИОТ ЈАЗИК

Апстракт

Учениците покажуваат голем интерес во процесот на совладување на странскиот јазик со помош на филмот како наставно средство. Некои наставници сметаат дека гледањето филмови е пасивна активност и не може да помогне во совладувањето на немајчиниот јазик. Но, новите дидактички теории потврдуваат дека многу е полесно да се научи нешто ако чувствуваме задоволство во текот на учењето. Значи ние сме во состојба да научиме кога гледаме филм што ни се допаѓа. Филмот во очите на ученикот е многу „поприроден“ од вообичаените дијалози кои ги има во учебниците по странски јазик. Филмот е корисен за учење на странски јазик, не затоа што е во мода или затоа што учениците очекуваат еден вид на забава на часот, туку затоа што филмот ја поттикнува комуникацијата. По гледањето на некој филм, тешко е да се воздржиме од потребата да ги споделиме со другите нашите емоции, впечатоци, идеи и мислења, а кога имаме потреба да комуницираме тогаш неизбежно го користиме јазикот.

Клучни зборови: *странски јазик, филм, поучување, комуникација, видеоматеријали*

THE FILM AS AN ADDITIONAL TEACHING TOOL IN THE PROCESS OF FOREIGN LANGUAGE ACQUISITION

Abstract

Students show great interest in the process of foreign language learning using the film as a teaching tool. Some language teachers believe that watching movies is a passive activity and cannot help students to learn foreign language. But new didactic theories confirm that it is much easier to learn something if you feel pleasure in learning it. So we are able to learn by watching movies we like. In students' eyes, the film is "more natural" than the usual foreign language textbook dialogues. The film is helpful for learning a foreign language not only because it is in fashion or because the students expect kind of fun during the class but also because the film stimulates communication. After watching a movie, it is difficult to refrain from the need to share our emotions, impressions, ideas and opinions with others, and when we need to communicate then inevitably we use the language.

Key words: *foreign language, film, teaching, communication, video materials.*

Вовед

Креативните наставници не можат да ги прифатат ставовите на теоретичарите кои сметаат дека на часот по странски јазик најосновно наставно средство се учебниците и вежбанките, односно добро осмислениот и селектираниот наставен материјал со чијашто помош постепено се совладуваат граматичките правила и вокабуларот преку однапред утврдени комуникативни ситуации.

Во улога на наставници се прашуваме дали е возможно да се научи странскиот јазик на „природен начин“ онака како што сме го совладале мајчиниот јазик. Секој го научил мајчиниот јазик без да биде свесен за тоа и се прашуваме дали е возможно да се научи и странскиот јазик во неформална, позабавна, поблиска и поприродна атмосфера, без сериозноста на училиштата и без постоење на дистанца меѓу ученикот и професорот. Сè изгледа полесно кога се наоѓаме во опуштена атмосфера и кога се забавуваме, дури и учењето на странскиот јазик. Затоа наставниците се во постојана потрага по нови наставни материјали кои не се создадени со цел да прикажат некаква вештачка комуникативна ситуација т.е. нешто што не е создадено за да биде наставен материјал, но што го прикажува вистинскиот реален јазик ослободен од граматичките норми и вештачките комуникативни ситуации.

Со цел да ги изложат учениците на автентичен јазичен материјал креативните наставници на часот по странски јазик прибегнуваат кон користење на филмот, преку кој се прикажуваат реални комуникативни ситуации.

Филмот како наставно средство

Употребата на аудиовизуелниот материјал во наставата по странски јазик е од особена важност, бидејќи ги мотивира и поттикнува учениците со цел полесно да го усвојат странскиот јазик.

Резултатите од многу истражувања потврдуваат дека користењето на филмот во наставата по странски јазик е од особена важност. Има многубројни примери од ученици кои самостојно научиле странски јазик само со користење на аудиовизуелен материјал надвор од каква било образовна установа.

Ние, во улога на наставници, сметаме дека на часот по странски јазик не треба да се користат видеоматеријали снимени за потребите на часот туку автентичен филмски материјал. Кога се зборува за употреба на аудиовизуелен материјал на часот по странски јазик, како едукативни филмови, документарни емисии, телевизиски програми, краткометражни филмови итн. се мисли на дидактички средства кои преку слики и звук го привлекуваат вниманието и го засилуваат совладувањето на даден наставен материјал. Но, важно е да напоменеме дека филмовите претставуваат уметнички дела кои не се снимаат со цел да бидат употребувани на час по странски јазик и затоа не смееме да ги обезвреднуваме и да ги сметаме како основно и единствено наставно средство за совладување на странскиот јазик.

Нашето искуство покажува дека слушањето на некој дијалог го поттикнува совладувањето на извесни граматички категории или го збогатува вокабуларот во врска со презентираниот усна или писмена комуникација (на пр. давање и разбирање на насоки, претставување итн.) и е корисен за организација на часот, но учениците не се воодушевени од слушањето на дијалози кои понекогаш се банални и смешни. Еден видеоматеријал од неколку минути на кој е документирана сцената на купување билет на железничка станица или барање насоки за местоположбата на некој објект или нарачување оброк во ресторан не треба да се смета за филм и нема никаква врска со гледањето на филм. Оваа активност која трае неколку минути и по која наставникот бара од учениците да работат вежби кои се однесуваат на вокабуларот и на граматикатичките категории присутни во видеото, се покажува како прилично здодевна за учениците кои на крајот од часот не паметат ништо

од презентираниот дијалог кој е снимен за потребите на часот по странски јазик и во кој не се зборува на природен начин бидејќи се користат оние зборови кои ученикот треба да ги совлада, а ликовите не глумат туку симулираат. Затоа сметаме дека е многу поефикасно кога на учениците им се прикажува филм т.е. вистинска приказна која може да се следи и во која актерите претставуваат реални ситуации, а не претходно смислен дијалог.

Значи филмот не треба да се смета како дел од овие аудиовизуелни дидактички средства. Не треба да забораваме дека филмот е уметничко дело и како такво треба да биде почитувано и вреднувано.

Вежби кои можеме да ги практикуваме по гледањето на филмот

На кој начин наставникот може да го користи филмот на часот по странски јазик, а притоа да не се наруши уметничката вредност на филмот?

Најпрво потребно е внимателно да се избере филмот. Важно е филмот да биде соодветен на нивото на познавање на странскиот јазик, на возраста, на интересите на учениците итн. Улогата на наставникот пред почетокот на гледање на секој филм е да ги мотивира учениците преку понудување на некои информации во врска со филмот, на пример да се дискутира на темата која ќе се обработува во филмот, преку читање на текстови да се збогати вокабуларот на таа тема, да се покаже постерот од филмот и да се побара од учениците да претпостават за што ќе стане збор во филмот, да се опише постерот, може да се побара од учениците да истражуваат на интернет за темата која ќе се обработува во филмот и потоа на часот да ги презентираат своите резултати итн. Она што често се случува на часовите кога се предлага да се гледа филм е дека пред тоа има вежби за збогатување на лексиката, прашања и одговори во врска со содржината на филмот, граматички вежби итн.

Важно е да напоменеме дека веднаш по гледањето на филмот наставникот не треба да поставува прашања на учениците од типот, кои се главните ликови, што правеле, каде биле, како се викале, како биле облечени итн. Вежбите не треба да се сведат на типот „гледај го филмот и одговори на прашањата“.

Филмот е едно од најдобрите средства за поттикнување на комуникацијата. Нашите ученици се на возраст од 18 до 22 години и можат критички да ги расудуваат нештата односно можат да го користат јазикот на ефикасен начин за да ги изразат сопствените чувства, мислења, идеи и емоции. Потребата и желбата за споделување на тие идеи, различни мислења и ставови со другите, ја стимулира потребата за комуникација и нормално тоа создава дискусија во класот, а тоа е цел на секоја активност поврзана со гледањето на филм.

За да се овозможи сите ученици да зборуваат може да се креираат мали групи во кои ќе се одвива дискусијата и потоа идеите да се споделат со другите групи и со целиот клас. Дискусијата може да се започне преку „бура на идеи“ која ќе им овозможи на сите да интервенираат, да зборуваат за сопствените чувства, за сопствените искуства и впечатоци од филмот.

Друг тип на вежба е создавање на низа хипотези, интерпретирање на филмот на различни начини и подготвување на кратко излагање во форма на дебата во прилог на некоја од хипотезите.

Наставникот може да побара од учениците да бидат некој нов лик во филмот, да претпостават и да дискутираат како може тој лик да ја промени содржината на филмот и да игра со другите ликови, или пак да споредат два филма.

Друг тип на вежба која може да се понуди на учениците се состои во следново: да се побара од учениците да донесат на час некој предмет кој има врска со филмот и потоа да го оправдаат нивниот избор. Значи се почнува со истражување кое води кон сеќавања и емоции поврзани со филмот, а потоа следува јазично изразување односно презентирање и оправдување на сопствениот избор пред класот. Овој тип на вежба е многу кративен и на часот учениците донесуваат нешто што го привлекло нивното внимание во филмот како на пример книги чијшто наслов се споменува во филмот или пак слики кои се видени во филмот или пак парче облека што главниот лик го носел во омилената сцена или фотографија на некој објект кој е виден во филмот итн.

Учениците можат да подготват и листа на фрази и изрази кои најмногу им оставиле впечаток и листа на темите кои се обработени во филмот. Може да се дискутира за пораката во филмот, за презентираниите проблеми и за културолошките аспекти.

Друга многу важна употреба на филмот во наставата по странски јазик е тој да се трансформира во мултимедијална програма. Ова е генерација на ученици кои се родиле со компјутер и кои умешно работат со него. Станува збор за еден вид на видеоигра со дидактички карактер. Учениците имаат можност интерактивно да учествуваат со тоа што преку компјутерот додека го гледаат филмот можат да го стопираат, враќаат назад, преслушуваат, да наоѓаат граматички вежби и вокабулар итн.

На учениците им се допаѓа и следниот тип на вежба, бидејќи од обични гледачи преминуваат во креатори на приказни, слики и на крај и на филм. Вежбата се состои во следново: Најпрво се дели класот на групи, наставникот дава како вежба да се направи кратка сцена (околу 10 минути) и да се снимат краток филм без звук. Потоа наставникот ги зема филмовите и ги распределува на различни групи така што секоја

група добива снимен филм без звук. Секоја група има за задача да напише сценарио интерперетирајќи ги сликите и да го синхронизира филмот со нивните гласови. Потоа се прикажуваат кратките филмови на класот и се отвора дискусија како почетните приказни се изменети и интерпертирани.

Гледањето на филм им дава можност на учениците да се запознаат и со општествената, културолошката и различната историска реалност на земјата чишто јазик сакаат да го научат. Филмот претставува гледање и слушање на автентичен текст за културолошката и општествената реалност на земјата и одлично средство за пренесување на културолошките вредности. Филмовите нудат корисни елементи за комуникација, бидејќи го презентираат секојдневието, проблемите, училиштето, односите во семејството, контактите со врсниците, односот помеѓу возрасните, децата и адолесцентите итн. По гледањето на филмот учениците можат да дискутираат за проблемите на некој општествен слој или историски период. Наставникот може да ги подели учениците во групи и да се побара од нив да опишат некоја сцена или пак да издвојат некоја реченица од филмот во која се рефлектира некој дел од културата на земјата и да ги објаснат причините за својот избор.

Заклучок

Можеме да заклучиме дека гледањето филмови на оригиналниот јазик создава природна средина за учење во која гледањето, слушањето и читањето се интегрираат, а овие способности се основни во процесот на усвојување на странските јазици. Во улога на наставници сметаме дека на часот по странски јазик не треба да се користат видеоматеријали снимени за потребите на часот туку автентичен филмски материјал кој претставува силно средство за поттикнување на комуникацијата. Со користење на филмови како наставно средство на часот по странски јазик многу поефикасно и побрзо се усвојува странскиот јазик. Учениците пред сè го подобруваат изговорот на непознатите зборови, учат нови зборови од контекстот, се запознаваат со културата на земјата чишто јазик го учат, а најважна придобивка е тоа што се создава поопуштена, неформална и забавна атмосфера во која учениците се охрабруваат и се ослободуваат да комуницираат на странскиот јазик.

Користена литература

- Baronia, L., Ghepardì, V. (1991). *La pagina e lo Schermo. Libro e TV: antagonisti o alleati?*. Firenze: La Nuova Italia.
- Brumfit, C. (1983). *Video Applications in Language Teaching*. Oxford: Pergamon.
- Convertini, T. (2006). *Insegnare lingua con il cinema: una prospettiva alternativa*. Прочитано на 14.08.2012. <http://www.scribd.com/doc/48548931/Insegnare-lingua-con-il-cinema-Italiana>
- Pettinari, P. (2001). *Il film come libro di testo. È possibile insegnare l'italiano L2 guardando un film?*. Прочитано на 14.08.2012. <http://www.emt.it/archivio/Il%20film%20come%20libro%20di%20testo.pdf>
- Puntì, D. (2002). *L'utilizzo didattico del video nella classe di italiano L2*. Прочитано на 14.08.2012. <http://www.faclì.unibo.it/NR/rdonlyres/F784F0FD-A62D-488A-AEEA-E46598826A92/16533/puntilvideo1.pdf>
- Toci, V. *LIM nella didattica delle lingue straniere: come muovere i primi passi*. Прочитано на 20.09.2012. <http://www.sogisnc.it/siti/uploaded/liceocotta/userfiles/file/LIM/LIM-lingue-muovere-primi-passi.pdf>
- Zonari, A. (1997). *Materiali video autentici nell'insegnamento della lingua seconda*, in "SeLM", XXXV, 4, 6-10.